

ערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשפ"ב

ערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשפ"ב – אנו זוכרים את מעשי הרצח והזוועה, את גילויי הגבורה והחמלה ואת החיים התוססים שנגדעו באכזריות.

היה מי שניסה למחוק עולמות מפוארים של תורה, של תרבות יהודית ושל יצירה עברית. אבל המורשת שלנו לא נגדעה ולא נשכחה – העם היהודי קם, התרבות שלנו פורחת בצד הזיכרון.

מדור באתר לציון יום הזיכרון לשואה ולגבורה

על הפועל נְסָפָה ומשמעו

מקורו של הפועל **נְסָפָה** בלשון המקרא. הוא קשור למילה סוף (השורשים ספ"י וסו"ף קרובים זה לזה) ומשמעו 'אבד', 'נשמד'. בתנ"ך מצוי גם הפועל סָפָה בבניין קל במשמעות 'כילה', 'השמיד', כגון בזעקת אברהם לאלוהים לפני מהפכת סדום ועמורה: "האף תִּסָּפָה צְדִיק עִם רָשָׁע?! (בראשית יח, כג).

כבר בתקופת השואה אפשר למצוא שימוש בפועל **נְסָפָה** בעיתונות העברית בארץ בתיאור הנעשה בגטאות ובמחנות. שימוש זה עולה מעט בכתבות משנת 1942, והוא גובר בשנים שלאחר מכן. הבחירה בפועל **נְסָפָה** נועדה כנראה להדגיש את הטרגיות שבמוות הלא טבעי וכן את ממד ההמוניות – בדומה למהפכת סדום ועמורה שחרבו בה ערים שלמות.

להרחבה על מקורו של פועל טעון זה ולדיון על ההקשרים שהוא מתאים להם

"זריתי לרוח אנחתי" במחברת מטרזיינשטט

יד ושם

זריתי לרוח אנחתי
וְיָרָה הַחֹל דְּמַעַת עֵינַי;
הַרוּחַ! אִם תִּמְצָא אֶת־אָחִי
אֶמְרֶלּוּ – אוֹד עֵשֶׂן הַגָּנִי.

באדיבות ארכיון יד ושם ולציון יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשפ"ב אנו מביאים מסמכים אחדים מעיזבונה של ניצולת השואה אווה האן (חווה גולדשטיין), ילידת 1921 מהעיר פראג – מתוך אוסף שלם הכולל פנקסי יומן, תכתובות, תצלומים ומסמכים אישיים.

אחד המסמכים המרגשים בעיזבון הוא טופס לניהול חשבונות הנושא את הכיתוב הרשמי של מחנה טרזיינשטט משנת 1943 – על צידו האחורי בחרה אווה להעתיק בכתב יד קריא ומנוקד שני שירים של ביאליק: 'זריתי לרוח אנחתי' ו'חוזה לך ברח'. מילות השירים בהקשר שבו הן הועתקו מקבלות פירוש מצמרר.

לסיפור המלא ולסיפורה של ניצולת השואה אווה האן (חווה גולדשטיין)

הצירוף 'יד ושם' מקורו בפסוק: "וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת, שֵׁם עוֹלָם אֶתֶן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת" (ישעיהו נ, ה). בפסוק זה מדובר בהבטחה הניתנת לחשוכי בנים העובדים את האל.

שתי המילים 'יד' ו'שם' מופיעות בתנ"ך בהקשרים של הנצחה וזיכרון.

יד עשויה להיות מצבה כמסופר על אבשלום: "וַיֵּצֵב לוֹ בְּחַיֵּיו אֶת מִצְבֵּת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין לִי בֵן בְּעֶבֶר הַזִּכִּיר שְׁמִי וַיִּקְרָא לְמִצְבֵּת עַל שְׁמוֹ וַיִּקְרָא לָהּ יָד אֲבִשָׁלִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שמואל ב יח, יח).

המילה שם נרדפת לזכר: "זָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב" (משלי י, ז).

על ביטויים נוספים בין שואה לתקומה

פעילויות בחודש אייר

שמות ומשמעויות – זיו וירח

זיו'

■ **סדנת עריכה במתכונת חדשה** – בעקבות הביקוש הרב אנו מציעים ארבעה מועדים חדשים לסדנאות עריכה מקוונות (ב'זום') בהנחיית **דקלה אברבנאל**, מנהלת מערכת דברי הכנסת ועורכת לשון ותיקה ומיומנת. בסדנאות נערוך טקסט ונציע חלופות כנדרש. **לפרטים נוספים ולהרשמה**

■ **ארץ עברית** – הזדמנות אחרונה להירשם להרצאתו המקוונת של פרופ' **יואל אליצור**, חבר האקדמיה ללשון העברית וחבר ועדת השמות הממשלתית. בהרצאה ישוחח פרופ' אליצור על האתגרים במתן שמות עבריים ליישובים ולעצמים גאוגרפיים בארץ ישראל. **לפרטים נוספים ולהרשמה**

זיו הוא זוהר, הוד, כינוי לאור שמימי או מסתורי, ובהקשרים אחדים גם מראָה, הבעה (של פנים או של דמות). במקורה המילה זיו (לפחות בהקשר הזה) אינה עברית – היא נקרית בתנ"ך רק בחלקים הארמיים של ספר דניאל.

ירח זיו – מילה נדירה שצורתה "זו" מוכרת מעברית המקרא: זהו שמו הכנעני-עברי הקדום של חודש אייר, ככתוב: "וַיְהִי בַשְּׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בְּחֹדֶשׁ זוֹ וְהוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְמִלְךָ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַה' (מלכים א, ו, א) – החוקרים התקשו להכריע אם אומנם מדובר באותו זיו (בחיריק מלא) במובן 'אור' שהגיע לעברית בתיווך הארמית.

להרחבה בפרסום חדש במדור שמות ומשמעויות

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401